

פועל בלתי מקצועי:

„הודעות מיסים? זורק אותן לסל!“

השם: אפרים דלאג.

הגיל: 51.

המקצוע: פועל פשוט.

ארץ המוצא: עיראק.

מצב משפחתי: נשוי + 7 ילדים.

מקום מגורים: בני ברק.

„במקום תפוחי עץ, נאכל תפוחי אדמה“

אין כמעט אפשרות אחרת. כי משפחת דלאג מתקיימת על משכורת אחת. אבי המשפחה הוא פועל קבוע אמנם, אך עובד על בסיס של שכר יומי.

כשמתווכחים 16 לירות ליום ברוטו, ומזה צריך להחזיק משפחה גדולה ובית, אי אפשר לעשות חשבון מדויק, או לתכנן מראש את הוצאות המשפחה. חיים ככה, מהיום למחר, מן היד אל הפה. למולו של דלאג, לא חיים כל בני ביתו מתקצבו. הבת הגדולה עובדת בפקידות, וחוסכת את מרבית כספה לקראת חתונה. היא עורה לנו רק בריהוט של הבית. בת אחרת סודרה באמצעות עלית הנוער בקיבוץ. היא עובדת שם ולומדת.

הילדים רואים סרט רק לעיתים רחוקות — פעם בשלושה חודשים. אשתי ואני לא הולכים אף פעם לקולנוע. אשתי גם לא היתה אף פעם בסאלון תסרוקות, ואני תפתי רק חליפה אחת בשלוש השנים האחרונות, אפילו שבעיראק הייתי חייט.

שמונת הדלאים גרים אמנם בדירה בת שלושה חדרים, אך עד לפני חמישה חודשים גרו בצריף קטן, בשכונת ג'מוסין בתל אביב. הדירה הנוכחית, למרות גודלה, צרה מהכיל שמונה נפשות. מיטות מצויות בה בכל פינה.

למעשה אין זו דירה שלי, כי לא קניתי אותה מכספי. לקחתי

בנקים פרטיים, גם הם עבור חוב של 2000 לירות, ועוד 100 לאבי אשתי, במיסגרת החזרת חוב ללא ריבית בסך של 1000 ל"ר.

„הכל הולך בשביל שיכון לזוגות צעירים בעתיד, ובשביל הדירה הנוכחית, אותה לקחנו בדמי מפתח. זאת אומנם דירה של חדר אחד, ובשכונת התקווה, אבל היא עלתה לנו 5500 לירות.“

לכן אין זה מפליא, כי אשת השוטר לא הלכה למימה לסאלון לתסרוקות, ולסרט היא הולכת רק פעם בחודש, אם יש לבעל ערב חופשי.

„אני לא יודע איפה זה קפה רחל. רק שמעתי עליו, ובשביל את הבארים ביפו אני מכיר רק מן הדלת, כי אני עובד בנפה הדרומית, אך אף פעם לא הייתי בפנים. הבילוי היחיד שלנו הוא בביקורים אצל המשפחה. גם הם גרים בשכונה. רק לעיתים רחוקות אנחנו נוסעים מחוץ לעיר — בחגים — וגם אז, רק לביקורים אצל המשפחה בירושלים.“

אלהיו התחתן לפני שלוש שנים, ויש לו בינתיים רק ילדה אחת, בת שנה וחצי. הכסף שצומד לרשות המשפחה, לאחר ניכוי ה"חובות החודשיים ושכר הדירה החודשי, מסתכם ב-210 ל"ר בלבד. לכן אין הוא מרשה לעצמו לשקוץ בהזיות שואו.

„אף פעם לא נסעתי לחוצלארץ לטיול, ואינני חולם על כך. גם פטיפון או טיים אין לנו, וגם על זה עוד לא חזמתי.“

חלבי מחייך במבוכה, מטלטל את שפמו השחור, וקובע —

„התוכנית הקרובה מסתכמת רק בשניים: השיכון, שיחד עימו תבוא המשכנתא הגדולה — בערך עשרת אלפים לירות; ומקרה הקרה, שאותו אנו רוצים להחליף בפריגי"דר של ממש. תוכניות אחרות אין.“

אפילו לא בילוי חופשה שנתיים בבית הבראה.

„כדאי יותר לוותר על כך, ולקבל ביד את ה-120 לירות דמי הבראה. זה עוזר קצת בבית, למרות שזה לא יכול לשנות את מצב הכלכלתי: בשר קונים אצלנו רק פעם בשבוע. גם דגים כך. חלב שותה רק ה"ילדה — היא מוכרחה. אנחנו לא.“

תוספת הרוק הנוכחית, אם תשלם, על"ה לשפר במיקצת את תנאי החיים של מש"פחת חלבי. אולי תוכל לקנות יותר בשר, או קצת מירוח, אך למרות זאת —

„אני מוכן לוותר על תוספת הרוק...“

דובר משפחת תל אביב, פקד משה בר"חיים (3 כוכבים על הכתף, 885 ל"ר בתלוש המשכורת, 748 ל"ר ביד + אשה ושני ילדים), שהיה נוכח בפגישה בין השוטר לבין כתב העולם הזה, נראה מופתע קצת. „... אך אינני יכול.“

לפני שנתיים, לאחר 15 שנות עבודה, רמת חייו עלתה בהשוואה לתמ"מ, אבל התפוקה שלו בעבודה עלתה לפחות באותה מידה. „אני לא עושה חשבונות על האוכל. אם אני הייתי קונה כל מה שצריך בשביל ה"ילדים, לא היו מספיקות לי אפילו 400 ל"ר. אני קונה אוכל בכסף שנשאר.“

אשתו, מרים: „אני קונה שני עופות ל"שבת, ומשאירה מזה לכל השבוע. מקודם הייתי קונה הרבה דברים. עכשיו לא קונה הרבה. בנדים לילדים אני קונה פעם בשנה, לפעמים לפני פסח, לפעמים לפני סוכות. אני מעבירה מהילד הגדול לילד הקטן.“

שני עופות לעשר נפשות לשבוע — חמי"שית עוף לנפש.

ה"ילדה צריכה לעבור לתיכון. היא תל"מידה טובה, קיבלה טיפונדיה. בפנימיה התי"כנית בכפר חב"ד רוצים 1500 לירות ל"שנה.“

הבת הגדולה, לאה, יפהפיה בת 15, רוצה להיות מורה. בת העומדת להגיע לפריקה, פירושו של דבר הוצאות. צריך לחסוך. „אין לי יכול לחסוך — צריך לקנות! לא יספיק לי אפילו 600 לירות. הבטיחו לנו הרבה דברים ולא יצא כלום. היה לנו כנס עם יעקב רייז, הבוס הגדול בהסתדרות. אנחנו שמתנו. הוא הבטיח לנו פתח מלא 15 אחוז מינואר, אבל התאחדות האיכרים אומ"רים שהם לא יכולים לשלם. בהסתדרות אומרים לנו שאסור לעשות שביתה, ויש אצלנו הרבה בעלי משפחות שמפחדים. הם שומעים מה שאומרים בקול ישראל, ואומ"רים שלא כדאי.“

ג'מל קם כל בוקר בחמש, חוזר הביתה בחמש ערב על אופניו. 20 קילומטר הלך ושוב טהבית למקום העבודה. בקולנוע הוא לא היה מימיו. לתל אביב הוא בא כחבר תועד, כשיש דיונים בהסתדרות.

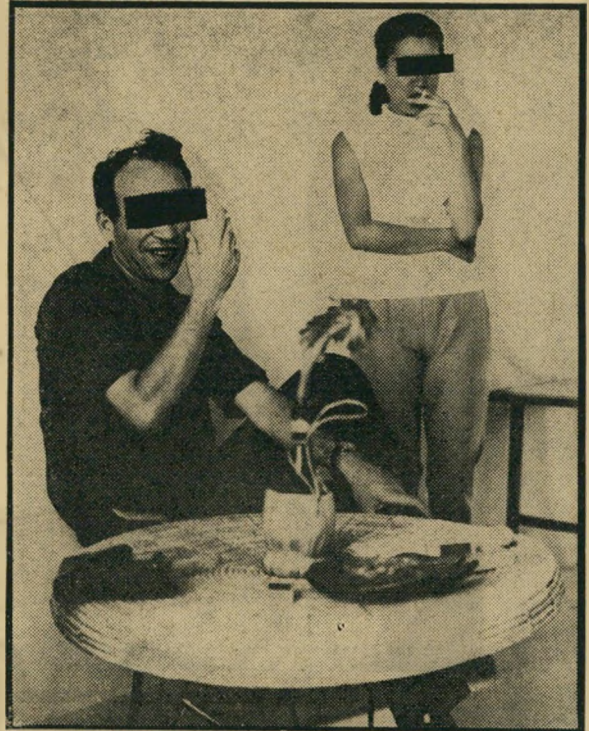


הלוואות מידידים שהכירו אותי עוד מחוצלארץ, ומקרובי משפחה, וגם מכרתי את הצריף. כך הצלחתי לשלם 23 אלף לירות עד הכניסה. נותרה לי משכנתא של 7000. כל חודש צריך לשלם חובות ומשכנתא — 150 לירות ויותר.“

דלאג מקבל גם 100 לירות כל חודש ממשרד הבטחון, כנכה. הוא נפצע לפני חמש עשרה שנה, כששירת כשוטר במשטרת ישראל. או למד גם לצעוק, לדפוק באגרופו על שולחנות ולהילחם על זכויותיו. „אני חדש בבני ברק, ועד עתה לא שילמתי מסים עירוניים. לא אשלם גם בעתיד. אין ממה. אני קורע את כל ההודעות המגיעות אלי עם דרישות לשלם פה ולשם שם. בגן הילדים יש לי הנחה, בגלל הניכות, אך בבית הספר, כשיש טיול, אני לא משלם. אין אשלם ממה אשלם.“

אבי המשפחה לא קורא עיתונים בביתו, הוא משתדל לקרוא אותם לאחר העבודה, בבית קפה קטן, שם יושבים הפועלים. שותים בו קפה קטן — בול.

„אני לא רוצה תוספת רווק, אבל רוצה דבר אחר: שוירידו את המחירים. כך בפירוש. שוירידו אם לא, יהיה בקרוב מחיר הלחם כמו המישקל שלו בכסף.“



השם: אריה ב.

הגיל: 32.

המקצוע: בוגר אוניברסיטה.

המצב המשפחתי: נשוי בלי ילדים.

ארץ המוצא: ישראל.

מקום המגורים: שיכון לזוגות צעירים, תל אביב.

„מורה לא יכול להתקיים ממשכורת של משרה אחת בלבד. אני עובד במשרה ושליש, עם תואר אקדמי ותק של שנתיים, ומקבל 890 לירות ברוטו. ביד נשאר לי מזה רק 650 לירות.“

אריה חזר זה עתה מן העבודה. הוא נראה עייף כמו פועל שחור. „מה" 650 אני משלם כל חודש 350 לירות חובות. נכנסתי לשיכון, ש"למתי 12 אלף מזומן, ועשרת אלפים משכנתא. המשכנתא לא

* אריה, כמו אקדמים רבים אחרים, ביקש ששמו ותמונתו לא יתפרסמו. הנימוק: הפרסום עלול ליצור קשיים במקום העבודה. נימוקים דומים שמעו גם שכירים רבים אחרים, בעיקר בקרב בעלי הכנסות בינוניות וגבוהות. בדרגות השכר הנמוכות כמעט ולא היה חשש מפרסום.

האקדמאי:

„חצי המשכורת הולכת לחובות!“

מדינה אותי עכשיו, לעומת החובות הכבדים. כדי לשלם את המזומנים לקחתי הלוואה בנקאית, והשטרות מגיעים כל חודש. דירה סטנדרטית בשיכון זול. 56 מטרים מרובעים, שניים וחצי חדרים ריקים למחצה. הריהוט צנוע מאד, כמעט דל. הנכס היקר ביותר בדירה הם ה-400 הספרים המונחים על המדפים.

„מלבד החובות אני מוציא 300 לירות לחודש לכלכלה. אני אוכל רק בבית. סעיף חשוב לא פחות הוא הוצאות לתרבות. אם מורה רוצה לשמור על רמתו התרבותית, הוא חייב ללכת לתיאטרון, לקרוא ספרים ועיתונים. אני קורא שני עיתונים ליום. בשביל אקדמאי זה לא מותרות. שבועון ישראלי אחד ושבועון אמריקאי ירחון מדעי אחד או שניים. זה יוצא איזה 30 לירות בחודש. קולנוע ותיאטרון פעמיים בחודש זה גם 30 לירות. נסיעות מן השיכון העירה עולות לי לפחות 50 לירות. העיריה נותנת לירה וחצי לחודש עבור נסיעות.“

סכום הוצאות מגיע כבר ל-760 לירות, לכן נאלץ אריה לעבוד בשעות הפנאי בעבודות צדדיות חד-פעמיות ולאן את תקציבו. „אין לי מכונת ואני גם לא חולם על זה בעתיד הקרוב. חשבתי אולי על חספה, אבל גם זה לא בא בחשבון.“

בחור"ל עדיין לא היה, ואין תוכניות כאלה. אשתו אינה הולכת למכונת, והוא עצמו אינו לובש חליפות. אין לו טלפון, אין לו טלביזיה, הוא אינו שם כסף בצד. הוא אפילו לא מעשן.

„אולי קופסה אחת לשבוע, לא יותר.“

„נותנים למורה 100 לירות לשנה לספרות מקצועית, אבל אני מוציא לפחות 300 לירות. אני מורח למתימטיקה ולפיסיקה, אבל אני חושב שמורה צריך להתמצא גם בשחחים אחרים, ולא להצ"טמצט.“

האם כמה לירות של תוספת רווק יכולות לעזור לז? „כל גרוש יעזור לי.“